

หลักสูตรอบรมเตรียมพร้อมสำหรับการฝึกประสบการณ์ และพัฒนาทักษะทางสังคม อันพึงประสงค์ของนักศึกษาปริญญาตรี

Training Courses for Preparing Professional Experience and Developing Desirable Soft Skills for Undergraduate Students

Received: August 24, 2021

Revised: September 16, 2021

Accepted: September 20, 2021

มนตรี ธีรธรรมพิพัฒน์*

Montri Tirathampipat

นิติบดี สุขเจริญ**

Nitibodee Sukjaroen

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการอบรมที่พัฒนาทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตที่สอดคล้องกับคณะวิชา 2) เพื่อสร้างและอบรมหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์ 3) เพื่อสำรวจทักษะทางสังคมของนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์ จากผู้ประกอบการที่ใช้นักศึกษา มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบการวิจัยและพัฒนา โดยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ นักศึกษาที่ผ่านฝึกอบรมในปีการศึกษา 2562 อาจารย์ผู้ดูแลการฝึกงาน อาจารย์วิชาศึกษาทั่วไป และผู้ประกอบการที่ใช้บัณฑิต มาบูรณาการร่วมกับรายวิชาตามการจัดกลุ่มสาระของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นหลัก ทั้งนี้หลักสูตรและแบบวัดตลอดการวิจัยนี้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 60 คน 2 วัน หลังจากที้นักศึกษาจบการฝึกประสบการณ์มีการสำรวจทักษะทางสังคมของนักศึกษาจากผู้ประกอบการ 31 คน (เฉพาะสถานประกอบการที่นักศึกษาฝึกงานเกิน 2 สัปดาห์) โดยผลที่ได้นี้จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนกับกลุ่มนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์ปี 2562 โดยใช้สถิติ t-test แบบ independent แล้วเก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์นักศึกษา 3 คน ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมให้นักศึกษา ประกอบด้วยรายวิชาใน 3 หมวดสาระหลัก อันได้แก่ หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร โดยผลการประเมินจากผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษา ในทักษะทางสังคมแนวโน้มสูงขึ้น โดยนักศึกษามีความพึงพอใจกับ

* อาจารย์ ดร. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Dr., Lecturer, School of General Education, Kasem Bundit University, Thailand

** อาจารย์ ดร. สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Dr., Lecturer, Research Center, Kasem Bundit University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: nitibodee.suk@kbu.ac.th

.....
หลักสูตรฝึกอบรมนี้ และมีความคิดเห็นว่าจะสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง และต้องการให้เกิดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับนักศึกษารุ่นต่อ ๆ ไป

คำสำคัญ : ศึกษาทั่วไป/ สหกิจ/ ทักษะทางสังคม

Abstract

The objectives of research were 1) to synthesize training courses that develop soft skills necessary for future career experience training in accordance with the faculty 2) to develop and to train the soft skills course necessary for experiential training, and 3) to explore the soft skills of students after the experience training from employers. These is a research and development method. The development of training courses based on quantitative and qualitative data obtained from 4 groups of stakeholders, i.e., students trained in the academic year 2019, faculty in charge of faculty internships. Lecturer at the School of General Education and entrepreneurs. A training course developed based on the principle of grouping the subjects of general education courses, which passed the content validation assessment by expert person. Then, the experiment test in a group of students of the Faculty of Sports Science (60 students), 2 days of practice experience. After the end of the experience, student soft skills were collected from 31 operator data (company that students work for more than 2 weeks) which were compared with scores with the 2019 experiential cohort using the independent t-test. Finally, qualitative data interviewed with 3 students. The research results found that the training course, 3 category that are Art and Science, Wellness and Personality Development and Language and Communication, can be applied to students. They have increasing trend of soft skill scores, which rate by employers. The students, who were trained, had satisfied and support to create a training course to prepare the training experience for the next generation of students.

Keywords : General Education/ Cooperative Education/ Soft Skills

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศขับเคลื่อนไปสู่อนาคตด้วยขุมกำลังทางปัญญา แนวทางเตรียมความพร้อมทางการศึกษาให้เด็กรุ่นใหม่เพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างไร หลักสูตรฝึกอบรมจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ในทักษะทั้งงานที่เฉพาะเจาะจงและงานทั่วไป เช่น ทักษะการแก้ปัญหาและการบริหารจัดการโครงการ เป็นต้น การฝึกงานและการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้พวกเขาได้เห็นตัวเลือกของอาชีพที่หลากหลาย และรู้ว่ามีทักษะอะไรบ้างที่จำเป็นต้องมี ดังงานวิจัยของเปรมวดี ศรีพงษ์ (Sriphong, 2017) ได้กล่าวถึงบุคลากรที่มีพหุทักษะ และมีความสามารถระดับสากลกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานการศึกษาที่เน้นเพียงการเรียนในห้องเรียนหรือภาคทฤษฎีนั้น ไม่อาจพัฒนาทักษะความสามารถที่จำเป็นต่อการทำงานให้

.....
บัณฑิตได้ และศิริวรรณ มุนินทรวงศ์ (Munintarawong, 2018: 216) ได้กล่าวถึงทักษะที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ในขณะที่เป็นนักศึกษา ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น 2) ความรู้ความสามารถด้านภาษา 3) ความกระตือรือร้น 4) การทำงานเป็นทีม 5) ความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน สำหรับ ศศิภา ปรีพูนณะ (Pripunna, 2015) ได้กล่าวถึงมหาวิทยาลัย Kent ประเทศอังกฤษได้ดำเนินการสำรวจทักษะความสามารถที่เป็นที่ต้องการขององค์กรชั้นนำ (Top Ten Skills That Employers Wants) ผลการสำรวจไม่แตกต่างจากองค์กรบ้านเราเนื่องจากเป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จทั้งงานของตนเองและงานที่ทำร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ทักษะการพูด/ การนำเสนอ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสืบค้นและการวิเคราะห์ เป็นต้น

ผู้ประกอบการที่สามารถดึงศักยภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ออกมาได้อย่างเต็มที่ ต้องคัดสรรเด็กที่จะเข้ามาฝึกให้ตรงกับงานที่ต้องการ โดยดูจากทักษะ ความสามารถ คุณสมบัติ และลักษณะนิสัยที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด (POWER SME THAI, 2018) ในการฝึกงานนักศึกษาฝึกงานจึงควรตั้งใจเก็บเกี่ยวความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้มากที่สุด เพื่อให้ตนสามารถนำมาปรับใช้เมื่อต้องทำงานจริงและการตั้งใจฝึกงาน หากนักศึกษาฝึกงานตั้งใจและผู้ประกอบการเห็นพหุประสงค์เมื่อเรียนจบนักศึกษาอาจไม่ต้องไปหางานให้ยุ่งยากเพราะสถานที่ฝึกงานติดต่อให้ไปทำงานด้วย (Green, 2020) โดยพัชรชาติ อักษรพิมพ์, จิตฐิตา สินรักษา และสลิลา วงศ์กระจ่าง (Agsornpim, Sinraksa and Vongkrachang, 2019: 368) ได้กล่าวว่าการเตรียมพร้อมทักษะให้กับนักศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาต้องบ่มเพาะทักษะที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละประเภท ซึ่งอาจมีวิธีการที่หลากหลาย และวิธีการหนึ่งก็คือการฝึกอบรมซึ่งกระตุ้นให้เกิดการตระหนักและพัฒนาทักษะของนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์

ทักษะทางสังคม (Soft Skills) เป็นแบบแผนของพฤติกรรมทางสังคมในการสร้างสัมพันธภาพและสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งทำให้บุคคลสามารถอยู่รวมกัน สถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมได้โดยสามารถประเมินได้จากการแสดงบทบาททางสังคม การสัมภาษณ์และการประเมินโดยบุคคลอื่น (Gyle, 1995; Goleman, 1998: 5) ทั้งนี้ได้ศึกษางานวิจัยที่สำรวจโดยรวมของกลุ่มผู้เรียนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับทักษะทางสังคมเพื่อพิจารณาความเชื่อมโยง โดย บุษกร วัฒนบุตร (Wattthanabut, 2021: 38) มีได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่ในการพัฒนาทั้งทางด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านปัญญา และด้านการบริหารจัดการ ให้รู้และเข้าใจตามความเป็นจริง เพื่อสร้างทักษะที่ติดตัวไปแม้จะเปลี่ยนประกอบอาชีพอื่น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่อยู่ในตัว เพื่อที่จะมั่นใจว่าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในสังคม โดยควรพัฒนาใน 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ด้านทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมไปถึงการปราศรัยในที่สาธารณะ 2) ด้านทักษะในการทำงานกับผู้อื่น รวมไปถึงทักษะในการเป็นผู้นำ 3) ด้านทักษะในการคิดวิเคราะห์ และทักษะในการแก้ปัญหา 4) ด้านทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และจากการศึกษาของ รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ และก่องทรัพย์ ทองคำ (Penratanahiran and Thongkham, 2021: 66) ได้กล่าวว่าทักษะทางสังคมที่จำเป็นของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 8 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ทักษะการติดต่อสื่อสาร 2) ภาวะผู้นำ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การแก้ปัญหา 5) จริยธรรมในการทำงาน 6) การบริหารจัดการเวลา 7) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 8) การคิดสร้างสรรค์ ความต้องการของผู้ประกอบการและความเป็นจริงของทักษะที่ปรากฏในกลุ่มบุคคลวัยแรงงานยังมีความไม่สมดุลกันอยู่ แนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรจึงควรปรับให้สอดคล้องกับ

.....

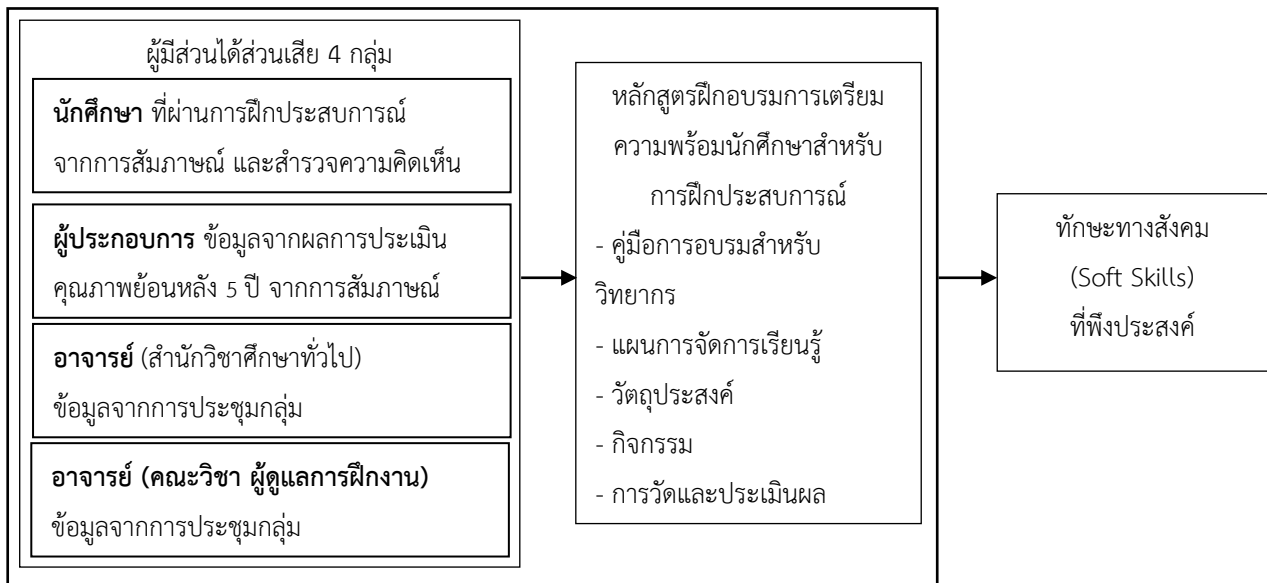
ความต้องการของตลาดแรงงานและเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอนในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการส่งเสริมพัฒนานักศึกษากลุ่มนี้เมื่อออกฝึกประสบการณ์จริงต่อไป และเนื่องด้วยผู้วิจัยตระหนักถึงบริบทภายในมหาวิทยาลัยที่มีความหลากหลายและยังไม่เป็นระบบของการเตรียมพร้อมนักศึกษาให้มีทักษะหลักที่เป็นไปตามความต้องการของผู้ประกอบการ เป้าหมายการใช้ฐานของวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปเข้าไปมีส่วนผลักดันให้นักศึกษาเกิดทักษะที่ต้องการในรูปแบบของการฝึกอบรมก่อนฝึกประสบการณ์ การจัดกลุ่มสาระวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปที่เกิดจากการปรับปรุงหลักสูตร เป็นแนวทางเฉพาะของแต่ละมหาวิทยาลัยในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างจึงควรศึกษาเริ่มต้นด้วยจัดการภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพราะมีหลักแนวปฏิบัติและการบริหารจัดการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การวิจัยและพัฒนาจะเป็นพื้นฐานของการปรับปรุงระบบแนวทางการพัฒนาทักษะทางสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ เพราะนักศึกษาที่เข้ามาฝึกประสบการณ์ขาดการทักษะทางสังคมในหลายๆด้าน ต้องพัฒนาระหว่างในช่วงฝึกประสบการณ์จากผู้ประกอบการ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ารายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะทางสังคม จึงจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมก่อนส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ โดยแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้ยึดแนวการดำเนินการตามแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler's Curriculum Rationale (Expanded), Oliva Model (Oliva and Gordon, 2012) เพื่อมุ่งการเตรียมพร้อมและกระตุ้นทักษะทางสังคมของนักศึกษาเป็นหลัก

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการอบรมที่พัฒนาทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตที่สอดคล้องกับคณะวิชา
- 2) เพื่อสร้างและอบรมหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์
- 3) เพื่อสำรวจทักษะทางสังคม (Soft Skills) ของนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์ จากผู้ประกอบการที่ใช้ศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ทฤษฎีแบบบูรณาเป็นจิตวิทยาการเรียนรู้ในกลุ่มสัมพันธ์ (Interactionist Approach) ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ เป็นผลรวมระหว่างกระบวนการทางปัญญาของบุคคลและสิ่งแวดล้อมโดยพฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกัน โดยใช้องค์ประกอบในการเรียนรู้ 3 ประการ คือแม่แบบทาง พฤติกรรม ผลจากพฤติกรรมของแม่แบบ และกระบวนการทางปัญญาของผู้เรียน (Bandura, 1977: 23) และ ใช้การตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) ในการสร้างแม่แบบหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งสำหรับงานวิจัยนี้ เลือกแหล่งข้อมูลบุคคล เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทางการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมได้ตรงความต้องการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการสำหรับงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับ อาชีพในอนาคตที่สอดคล้องกับคณะวิชา

ประชากร คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้แก่ อาจารย์สำนักวิชาศึกษาทั่วไปและอาจารย์ผู้ดูแลด้านการฝึกประสบการณ์ จำนวน 65 คน นักศึกษาประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 7,548 คน และผู้ประกอบการในผลการประเมินสถานศึกษา ย้อนหลัง 5 ปีการศึกษา จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลการฝึกประสบการณ์ของ นักศึกษารวมจำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ส่วนการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่ผ่านการ ฝึกประสบการณ์แล้วในปีการศึกษา 2562 จำนวน 100 คน โดยการสุ่มเลือกแบบอย่างง่ายจากนักศึกษาทั้งหมด 240 คน สำหรับสำรวจความต้องการ โดยการเลือกแบบเจาะจง มาจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อสัมภาษณ์

3 คน และผู้ประกอบการ 3 คน (ในผลการประเมินสถานศึกษาย้อนหลัง 5 ปีการศึกษา) ซึ่งแต่ละกลุ่มเป็นตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพต่อการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

เครื่องมือวิจัย

แบบสำรวจความต้องการการฝึกอบรม และแบบสัมภาษณ์นักศึกษาฝึกประสบการณ์

โดยเครื่องมือที่ใช้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเฉลี่ย เท่ากับ 0.80 จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 3 ท่าน

วิธีการดำเนินงาน

1. รวบรวมข้อมูลของหลักสูตรอบรมของคณะวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต รวมทั้งการประเมินประจำปี ได้แก่ รายวิชา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ ทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่คาดหวัง

2. รวบรวมข้อมูลของหลักสูตรศึกษาทั่วไป ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รายวิชา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ ทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่คาดหวังเมื่อจบหลักสูตร

3. เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ผล เพื่อหาช่องว่างของส่วนที่ขาดหายในการพัฒนาทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็น โดยการพิจารณาพร้อมกับทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่สังเคราะห์ได้จากโครงการหลัก ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ร่วมกับการประชุมกลุ่ม

4. สำรวจความต้องการฝึกอบรมในหมวดวิชาต่าง ๆ ของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป จากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะต่าง ๆ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยใช้แบบสำรวจความต้องการการฝึกอบรม

5. สัมภาษณ์นักศึกษาฝึกประสบการณ์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 คน ในคณะวิชาที่คาดการณ์ว่าจะเป็นคนตัวอย่างทดลองใช้หลักสูตร

6. ประชุมกลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตร และกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป

7. สรุปแนวทางที่เป็นไปได้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง ในการพัฒนาทักษะทางสังคม (Soft Skills)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเป็นข้อมูลเสริม

ระยะที่ 2 การสร้างและอบรมหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์

ประชากร คือ นักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่จะเข้ารับการฝึกประสบการณ์ ปีการศึกษา 2563

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ต้องเข้ารับการฝึกประสบการณ์ ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 60 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกคณะวิชา แล้วคัดเลือกนักศึกษาเข้าอบรมโดยใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาดังนี้ 1. เป็นนักศึกษาที่มีความประสงค์เข้ารับการฝึกประสบการณ์ และ 2. เข้ารับการฝึกประสบการณ์เดือนพฤษภาคม 2564

เครื่องมือวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากนักศึกษา

โดยเครื่องมือที่ใช้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเฉลี่ย เท่ากับ 0.75 จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 3 ท่าน

วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษากระบวนการฝึกประสบการณ์ทั้งระบบ ตั้งแต่การนิเทศ ระยะเวลาฝึกงาน การเลือกที่ปฏิบัติงาน การประเมินผล ของคณะวิชาต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในมหาวิทยาลัย และหาจุดเด่น และจุดด้อยของแต่ละแบบ

2. ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์ โดยใช้การผสมผสาน จัดหมวดหมู่รายวิชา รายวิชาในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปและหลักสูตรอบรมคณะวิชาต่าง ๆ ให้เป็นสาระการเรียนรู้ในระยะสั้น

3. ประเมินหลักสูตรอบรม แบ่งเป็น ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างสภาพปัญหาและความจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ตอนที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องภายในโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละหน่วย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร 3 ท่าน

4. ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5. ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรอบรมจากนักศึกษาที่ผ่านการอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิเคราะห์ผลการสร้างหลักสูตรอบรม ด้วยการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และประเมินผลการใช้หลักสูตรอบรม ด้วยการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้หลักสูตรอบรม

ระยะที่ 3 การสำรวจทักษะทางสังคม (Soft Skills) ของนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์

ประชากร คือ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการจำนวน 31 คน ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ผ่านการฝึกอบรมก่อนฝึกประสบการณ์ และนักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ และสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา 3 คน เป็นการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ

เครื่องมือวิจัย

แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ และแบบสัมภาษณ์นักศึกษาฝึกประสบการณ์

โดยเครื่องมือที่ใช้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเฉลี่ย เท่ากับ 0.80 จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 3 ท่าน

วิธีการดำเนินงาน

1. ประเมินทักษะทางสังคมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. เปรียบเทียบความทักษะทางสังคมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานระหว่างปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2562
3. สัมภาษณ์นักศึกษาฝึกประสบการณ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 คน ที่ได้รับการทดลองใช้หลักสูตร
4. ประมวลผล และวิเคราะห์ผล
5. สรุปผลการทดลอง และจัดทำรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบด้วยสถิติ t-test แบบ Independent ทั้งในรายประเด็นย่อยและภาพรวมของทักษะทางสังคมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเป็นข้อมูลเสริม

ผลการวิจัย

- 1) ผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมที่พัฒนาทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตที่สอดคล้องกับคณะวิชา

การสรุปประเด็นความต้องการของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการทำงานของนักศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพ 5 ปีซ้อนหลัง (2558-2562) ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ หรือผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งปัญหาที่มีอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องภาษาและการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รวมทั้งทักษะด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการทำงานในวิชาชีพ ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงแก้ไขสำหรับนักศึกษาทั้งที่จบ และฝึกประสบการณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องภาษาและการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการทำงานในวิชาชีพ ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มการฝึกงานให้มากขึ้น โดยเริ่มจากชั้นปีที่ 3 และจากการสำรวจนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และคณะจิตวิทยา สุ่มตรวจสอบ 20 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 100 คน ผลการสำรวจ พบว่า หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต หมวดสาระการพัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร เป็น 3 อันดับแรก ดังภาพประกอบ 1 ที่นักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์มาแล้วเห็นควรว่าน่าจะจัดอบรมเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนฝึกประสบการณ์ให้มีการเพิ่มการฝึกงานให้มากขึ้น โดยเริ่มจากชั้นปีที่ 3 เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ ขณะที่จากผลการสัมภาษณ์นักศึกษาจำนวน 3 คน ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ที่ผ่านฝึกประสบการณ์ ปีการศึกษา 2562 ซึ่งเจอสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยสรุปพบว่า มีการเปลี่ยนสถานที่ฝึกงาน หรือฝึกประสบการณ์ในระยะเวลาอันสั้น แต่ให้ข้อคิดเห็นเรื่องของการนำความรู้ของวิชาในหมวดสาระของสำนักวิชาศึกษาทั่วไปในประเด็นของการเชื่อมโยงกับการประกอบวิชาชีพ และชีวิตประจำวัน ทั้งนี้การฝึกอบรมก่อนฝึกประสบการณ์จริงเป็นสิ่งที่ควรเตรียมพร้อม โดยเน้นในด้านการสื่อสาร บุคลิกภาพ และความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับวิชาชีพเป็นหลัก

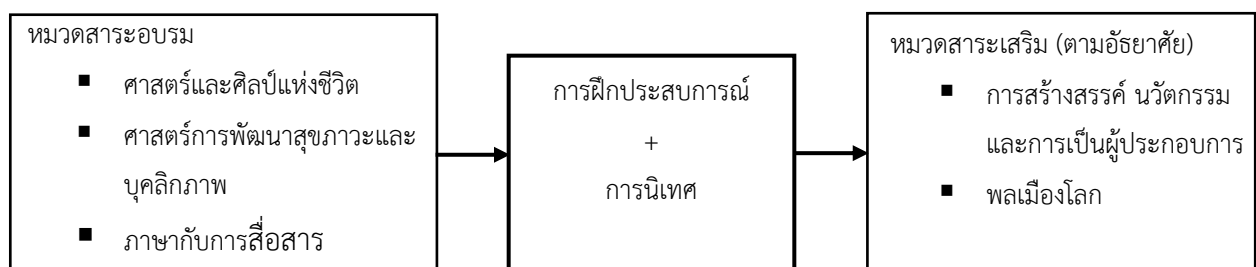
จากการประมวลแนวทางการอบรม และให้ความรู้กับนักศึกษา ในรูปแบบก่อนและหลังการฝึกประสบการณ์ ที่เป็นผลมาจากการประชุมกลุ่มระหว่างตัวแทนจากสำนักวิชาศึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละคณะ จำนวน 15 คน ได้ข้อสรุปของการดำเนินการ ดังนี้ ให้คงชื่อหมวดสาระของสำนักวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อความเข้าใจและการสื่อสาร กำหนดให้มีการอบรมให้นักศึกษาก่อนฝึกประสบการณ์ของแต่ละคณะวิชาต้องประกอบด้วย 3 หมวดสาระ คือ หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต

หมวดวิชาใดของศึกษาทั่วไปที่ท่านคิดว่าควรได้รับการอบรมก่อนฝึกประสบการณ์ ในวิชาชีพของท่าน

ภาพประกอบ 1 ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นต่อการอบรมก่อนฝึกประสบการณ์

หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาสุขภาวะและบุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร ซึ่งระหว่างการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาต้องมีการนิเทศของอาจารย์ผู้รับผิดชอบในสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง และเมื่อนักศึกษาจบการฝึกประสบการณ์ นักศึกษาสามารถประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะและความต้องการของนักศึกษา โดยมีหมวดสาระวิชาเพิ่มเติมให้นักศึกษาเลือกเรียนตามอัธยาศัยใน 2 หมวดสาระ คือ หมวดสาระการสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ และหมวดสาระพลเมืองโลก ทั้งนี้ในแต่ละหมวดสาระสามารถออกแบบรายวิชาฝึกอบรมได้อย่างอิสระตามลักษณะและประเภทวิชาชีพของแต่ละคณะ ปรากฏดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนการดำเนินการก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา

2) ผลการสร้างและอบรมหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์

จากคณะประชุมที่ประกอบด้วยตัวแทนจากสำนักวิชาศึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละคณะ จำนวน 15 คน (ชุดเดิม) มีมติให้เลือกคณะที่มีความพร้อมที่ฝึกประสบการณ์ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2564 และยังไม่ได้มีการจัดอบรมใด ๆ ให้นักศึกษา ก่อนการฝึกประสบการณ์ ซึ่งได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ดังนั้นจึงมอบหมายให้อาจารย์ที่รับผิดชอบด้านการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ร่วมกับอาจารย์จากหมวดวิชาศึกษาทั่วไปรวมผลิตหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา และจัดวิชาแบบเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับให้นักศึกษาที่สนใจเพิ่มทักษะอื่นๆ หลังฝึกประสบการณ์แล้ว ทั้งนี้หลักสูตร และเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับใช้ฝึกอบรมการเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาศุขภาวะและบุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร โดยใช้เวลาในการจัดฝึกอบรมประมาณ 2 วัน และมีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา และการประเมินทักษะทางสังคมตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ได้หาความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นหลักในการออกแบบมีรายละเอียดดังตาราง 1

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวม และจำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ เนื้อหาวิชา กิจกรรมและวิธีสอน สื่อประกอบการอบรม การวัดและประเมินผล และระยะเวลา นักศึกษาได้ประเมินด้านเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมและวิธีสอน ด้านสื่อประกอบการอบรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านระยะเวลา ในแต่ละหมวดสาระมีคะแนนอยู่ในช่วง 4.00-4.67 คะแนน โดยอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด ซึ่งในด้านระยะเวลา มีความต้องการให้มีจำนวนชั่วโมงการจัดอบรมให้ได้ปฏิบัติและเรียนมากขึ้น

ตาราง 1 รายละเอียดของเนื้อหา ระยะเวลา และการวัดประเมินผล สำหรับนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

จุดประสงค์เฉพาะ	เนื้อหาสาระ	ระยะเวลา	การวัดผลและประเมิน
ส่วนที่ 1 หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต			นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรม โดย ใช้สอบถามและสัมภาษณ์หลังจาก นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เสร็จ สิ้น แล้ว โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง
เพื่อให้ผู้เข้ารับฝึกอบรมได้พัฒนา ทักษะทางปัญญา ทักษะ สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี	ทักษะเพื่อการทำงานเฉพาะ ด้านวิชาชีพ ได้แก่ CPR	180 นาที	
ส่วนที่ 2 หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาศุขภาวะและบุคลิกภาพ			นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ระหว่างการฝึกประสบการณ์ โดยใช้ แบบประเมินพฤติกรรม
เพื่อให้ผู้เข้ารับฝึกอบรมได้พัฒนา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะชีวิตและอาชีพ	บุคลิกภาพในการทำงาน หรือจิตบริการเพื่อการทำงาน	180 นาที	

จุดประสงค์เฉพาะ	เนื้อหาสาระ	ระยะเวลา	การวัดผลและประเมิน
ส่วนที่ 3 หมวดสาระภาษากับการสื่อสาร			
เพื่อให้ผู้เข้ารับฝึกอบรมได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	ทักษะการใช้ภาษาในองค์กร เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน	120 นาที	

3) ผลการสำรวจทักษะทางสังคม (Soft Skills) ของนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์

ผู้ประกอบการที่ประเมินนักศึกษาส่วนใหญ่ทำงานในบริษัทเอกชนขนาดเล็ก ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเป็นข้อมูลจากหัวหน้าแผนกที่มีความใกล้ชิดและสังเกตการปฏิบัติงานของนักศึกษา โดยผลการประเมินของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน และในภาพรวม ระหว่าง ปีการศึกษา 2562 และ 2563 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวม และรายด้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดดังตารางที่ 2 และจากผลการสัมภาษณ์นักศึกษา 3 คน ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ปีการศึกษา 2563 ได้ผลสะท้อนจากการจัดฝึกอบรมก่อนส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์ว่ามีทักษะทางสังคม และได้นำไปใช้จริง จึงแนะนำให้มีการจัดฝึกอบรมโดยเน้นในประเด็นที่สามารถนำไปใช้ในงานได้จริง กับรุ่นต่อ ๆ ไป

ตาราง 2 ผลการสำรวจทักษะทางสังคม (Soft Skills) ของนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์

ข้อที่	ทักษะทางสังคม	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2562		t	Sig.
		ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.		
1.	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.35	0.08	4.26	0.13	1.157	.262
2.	ด้านความรู้	4.02	0.14	3.96	0.14	.480	.648
3.	ด้านทักษะทางปัญญา	3.92	0.08	3.88	0.12	.734	.491
4.	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.22	0.11	4.20	0.06	.188	.853
5.	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี	3.83	0.07	3.86	0.33	-.091	.930
ค่าเฉลี่ย		4.13	0.312	4.09	0.310	.530	.598

ค่าเฉลี่ยโดยรวมของทักษะทางสังคม ของนักศึกษาฝึกงาน ตามทัศนะของสถานประกอบการ ปีการศึกษา 2563 สูงกว่าปีการศึกษา 2562 ซึ่งทั้งรายด้านและภาพรวมของทักษะทางสังคมระหว่างปีการศึกษา 2562 และ 2563 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยลำดับของค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์ รุ่นปีการศึกษา 2563

นักศึกษาคนที่ 1 “...ภาษา การสื่อสาร และบุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่ต้องการให้นักศึกษารุ่นถัดไปด้วย โดยอาจให้จัดอบรมทั้งวันเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ สิ่งที่ยากให้หลักสูตรเปลี่ยนแปลง คือการทำงานควบคู่ไปกับการเรียน ตลอด 4 ปี...”

นักศึกษาคนที่ 2 “...สิ่งที่คิดว่าควรมีก่อนมาฝึกงาน เรื่ององค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานและถูกต้อง การสื่อสาร ดังนั้นจึงน่าจะเสริมด้านการสื่อสารที่มีบุคลิกภาพ วิชาที่ยากให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนหลังฝึกงาน เป็นพวกวิชา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ...”

นักศึกษาคนที่ 3 “...การเรียนการสอนในรูปแบบเดิมควรเปลี่ยนให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้เอง การฝึกงานควรให้นักศึกษาได้ลองฝึกงานในที่แตกต่างกัน จะทำให้เข้าใจและรู้ตนเอง ซึ่ง 2 ครั้งก็น่าจะเพียงพอ สำหรับการฝึกประสบการณ์...”

อภิปรายผลการวิจัย

1) การสังเคราะห์รายวิชา/รูปแบบที่พัฒนาทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตที่สอดคล้องกับคณะวิชา

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตมีแนวทางการดำเนินการตามหลักการของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่กำหนดว่าเป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติของตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทย และของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี สร้างคน/ผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คำว่า คนที่สมบูรณ์ในที่นี้ คือ เป็นคนดี เก่ง และมีสุข ที่จำกัดความจาก ดุษฎี มัชฌิมปิโร (Muchimapiro, 2010: 277); Nababan (2014:776) และ Schee (2011: 382) การสำรวจวิชาของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พบว่ามีรายวิชาทั้งหมด 66 รายวิชา และแบ่งเป็น 6 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระภาษากับการสื่อสาร 20 รายวิชา กลุ่มสาระการสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการ 9 รายวิชา กลุ่มสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต 10 รายวิชา กลุ่มสาระพลเมืองโลก 7 รายวิชา กลุ่มสาระสุนทรียศาสตร์ 11 รายวิชา และกลุ่มสาระศาสตร์การพัฒนาสุขภาวะและบุคลิกภาพ 9 รายวิชา ของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (General Education of KBU, 2020: 17-22) โดยมีการพัฒนารายวิชาทั้งหมดนี้ผ่านการพิจารณาจากการประชุมกลุ่มระหว่างอาจารย์จากสำนักวิชาศึกษาทั่วไปทุกกลุ่มสาระ และอาจารย์จากคณะต่างๆ ที่ดูแลด้านการฝึกประสบการณ์ของคณะ รวมทั้งสิ้น 15 คน ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับวิชาที่เหมาะสมของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป ที่สามารถปรับปรุงเป็นหลักสูตรฝึกอบรมให้นักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์ได้จำนวน 17 รายวิชา แบ่งเป็น กลุ่มสาระภาษากับการสื่อสาร 5 รายวิชา กลุ่มสาระการสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการ 5 รายวิชา กลุ่มสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต 3 รายวิชา กลุ่มสาระพลเมืองโลก 1 รายวิชา และกลุ่มสาระศาสตร์การพัฒนาสุขภาวะและบุคลิกภาพ 3 รายวิชา ทั้งนี้สำหรับกลุ่มสาระสุนทรียศาสตร์ไม่มีรายวิชา ที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะกลุ่มรายวิชาและรายวิชาต่างๆ จะมีรูปแบบและเนื้อหาที่มุ่งเน้นแตกต่างกัน เช่น

.....

ในกลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร เสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษา การคิดการแก้ปัญหา ความเข้าใจตนเอง และผู้อื่นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังรายงานของ พัชรินทร์ สิ้นธิพงษ์ และคณะ (Sinthipong and et al., 2016: 29) ในการประชุมครั้งเดียวกับการพิจารณา รายวิชาของสำนักวิชาศึกษาทั่วไป ได้พิจารณาแนวทางการจัดการฝึกอบรมให้นักศึกษาก่อนฝึกประสบการณ์ของ 6 คณะ ได้แก่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะจิตวิทยา คณะบริหาร และสถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน ซึ่งพบว่า มีความแตกต่างหลากหลายของการจัด ฝึกอบรมให้นักศึกษา ในแต่ละปีการศึกษา ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน แล้วแต่การออกแบบของผู้ที่รับผิดชอบ ระยะเวลาอย่างน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้รูปแบบการจัดการสหกิจของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างกันด้วย เช่น มหาวิทยาลัยศรีปทุม ยึดหลักองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษา ด้านการจัด หน่วยงานสหกิจศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษาและด้านการจัดบริการอื่น ๆ ในงานวิจัยของอัจฉราพร โชติพิฤกษ์, จารุวรรณ สกุลคู, วิชัย วงษ์ใหญ่ และอัจฉรา วัฒนานรงค์ (Chodpruk, Sakulkoo, Wongyai and Wattananarong, 2011: 47) ส่วนแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสหกิจ ศึกษาในสถาบันอื่น ๆ ปรากฏมีด้วยกัน 2 แนวทาง คือ 1) การเรียนการสอนรายวิชาสหกิจศึกษา ในชั้นปี 3 ภาคเรียนที่ 2 และในชั้นปี 4 ภาคเรียนที่ 1 และ 2) การเรียนการสอนรายวิชาสหกิจศึกษาในทุกชั้นปี (แบบ อัตราส่วน) ในงานวิจัยของดำเนิน ไชยแสน, จตุพล ยงศร, และจักรกฤษณ์ โปณะทอง (Chaisean, Yongsorn and Ponathong, 2017) และปรากฏในผลงานวิจัยของสุกี้ เชื้อนโพธิ์ และสมใจ บุญหมื่นไวย (Kuenpho and Boonmuenwai, 2016: 40) กล่าวว่าในสถาบันการศึกษาปัจจัยการดำเนินงานสหกิจศึกษาทุกด้านมีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาอย่างยิ่งย่อนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย ของรูปแบบการจัดการที่ปรับเปลี่ยนจนเกิดความไม่ยั่งยืนในกิจการเกิดขึ้นได้ ประเด็นที่น่าสนใจของการจัดรูปแบบ การฝึกอบรมก่อนไปปฏิบัติการณ์นั้น มหาวิทยาลัยสุรนารี ได้เคยจัดตั้งโครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ โดยจัด อบรมนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนออกปฏิบัติงาน มีการจัดให้นักศึกษาได้สมัคร งานสหกิจศึกษาตามความถนัดและความสนใจของนักศึกษา สถานประกอบการมีสิทธิ์คัดเลือกนักศึกษาได้ตามความ เหมาะสม สำนักวิชาและสาขาวิชาได้จัดทำการจัดวางรายวิชาที่เอื้อต่อการออกปฏิบัติงานของนักศึกษา และ พิจารณาให้การรับรองงานที่ได้มา มีการออกนิเทศนักศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการ หลังจากที นักศึกษากลับจากการปฏิบัติงานแล้วได้มีการจัดสัมมนาเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเสนอผลการปฏิบัติงาน ตนเองต่อที่ประชุม และการออกแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงนักศึกษาเป็นสำคัญ เพราะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ นักศึกษาตระหนักและสนใจในการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ (Grassa and et al., 2014: 75)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บัณฑิต ที่เป็นผลการสัมภาษณ์จากผลการประเมินคุณภาพ 5 ปีย้อนหลัง (2558-2562) ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงแก้ไขสำหรับนักศึกษาทั้งที่จบ และฝึกประสบการณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง ภาษาและการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการทำงานในวิชาชีพ ทั้งนี้มี ข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มการฝึกงานให้มากขึ้น โดยเริ่มจากชั้นปีที่ 3 เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยจากการสัมภาษณ์บัณฑิตและพี่เลี้ยงของสถานประกอบการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงกรานต์ ไกยวงษ์ (Gaivong, 2018: 78) พบว่า ทักษะที่สำคัญลำดับที่ 1 คือทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและ

.....

การสื่อสาร ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี และณัตยา เอี่ยมคง (IamKhong, 2017: 1814) ได้กล่าวว่าสถานประกอบการมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษา สิ่งที่นักศึกษา ควรได้รับการพัฒนา คือ การเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ที่ หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการ ประกอบอาชีพ และสร้างจุดเด่นจากการนำความคิดสร้างสรรค์มา ประกอบการทำงานได้ และผู้ประกอบการจะมี ระดับความคาดหวัง ด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงสุด รองลงมา คือด้านความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ นอกจากนั้น ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการใช้คอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังกล่าวในงานวิจัยของสุรมงคล นิมจิตต์, อภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์, และ ฉัตรปารี อยู่เย็น (Nimjit, Tungkiatsil and Yooyen, 2017: 59)

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์มาแล้ว ซึ่งกำลังเรียนในชั้นปีที่ 4 ของคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และคณะจิตวิทยา จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคณะละ 20 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน โดยสอบถามในประเด็นของหมวดสาระของสำนักวิชาศึกษาทั่วไปที่จำเป็นและควรนำมาฝึกอบรมให้นักศึกษาก่อน ฝึกประสบการณ์ ทั้งนี้ได้ให้ข้อมูลสรุปรายวิชาในแต่ละหมวดสาระจากที่ประชุมข้างต้นเป็นข้อมูลพื้นฐานใน การตอบคำถาม ซึ่งส่วนใหญ่เลือกหมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต หมวดสาระการพัฒนาสุขภาวะและ บุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าหมวดวิชาด้านภาษามีความจำเป็น โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษ มักเป็นปัญหาในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก (Saltymakov and Frantcuzskaia, 2015: 96)

ผลการประชุมกลุ่มสามารถสรุปและประมวลแนวทางการอบรม และให้ความรู้กับนักศึกษา ในรูปแบบ ก่อนและหลังการฝึกประสบการณ์ ที่เป็นผลมาจากการประชุมกลุ่มระหว่างตัวแทนจากสำนักวิชาศึกษาทั่วไป และ อาจารย์ที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละคณะ ได้ข้อสรุปของการดำเนินการ ดังนี้ ให้คงชื่อ หมวดสาระของสำนักวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อความเข้าใจและการสื่อสาร กำหนดให้มีการอบรมให้นักศึกษาก่อนฝึก ประสบการณ์ของแต่ละคณะวิชาต้องประกอบด้วย 3 หมวดสาระ คือ หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาสุขภาวะ และบุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการ สำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่คานึงเกณฑ์/ จุดเน้นที่สำคัญในการพิจารณารับบุคลากรเข้าทำงานของ หน่วยงาน โดยในหมวดสาระทั้ง 3 นี้ได้เชื่อมโยงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ หมวดสาระภาษากับการสื่อสาร ต้องสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (คิดสร้างสรรค์ ใส่ใจนวัตกรรม มีวิจรรย์ญาณ แก้ปัญหาเป็น สื่อสารดี เต็มใจร่วมมือ) หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต ต้องสร้างเสริมทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี (อัปเดตทุกข้อมูลข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ฉลาดสื่อสาร) และ หมวดสาระศาสตร์ การพัฒนาสุขภาวะ และบุคลิกภาพ ต้องสร้างเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ (มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ ใส่ใจดูแลตนเอง รู้จักเข้าสังคม เรียนรู้วัฒนธรรม มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบหน้าที่ พัฒนาอาชีพ หมั่นหาความรู้ รอบด้าน) โดยผู้ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมต้องระบุทักษะย่อยที่สอดคล้องกับความจำเป็นในการประกอบ วิชาชีพได้ ซึ่งระหว่างการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาต้องมีการนิเทศของอาจารย์ผู้รับผิดชอบในสถานที่ฝึกงาน

.....

ของนักศึกษา อย่างน้อย 1 ครั้ง และเมื่อนักศึกษาจบการฝึกประสบการณ์ นักศึกษาสามารถประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะและความต้องการของนักศึกษา โดยมีหมวดสาระวิชาเพิ่มเติมให้นักศึกษาเลือกเรียนตามอัธยาศัยใน 2 หมวดสาระ คือ หมวดสาระการสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ และหมวดสาระพลเมืองโลก ทั้งนี้ในแต่ละหมวดสาระสามารถออกแบบรายวิชาฝึกอบรมได้อย่างอิสระตามลักษณะและประเพณีวิชาชีพของแต่ละคณะ เบื้องต้นได้เลือกคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาเป็นคณะทดลองนำร่อง เพราะ เป็นกลุ่มที่มีความพร้อมของกลุ่มนักศึกษาที่กำลังจะฝึกประสบการณ์และมีกลุ่มนักศึกษาบางส่วนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สามารถฝึกงานได้ปกติ ในส่วนของระยะเวลาที่เริ่มดำเนินสหกิจศึกษา ยังมีระยะเวลาในการดำเนินสหกิจ ศึกษาที่ยาวนาน จะทำให้สถานประกอบการเข้าใจในการดำเนินสหกิจศึกษา ซึ่งส่งผลดีกับทั้ง 3 ฝ่าย คือ มหาวิทยาลัย นักศึกษา และสถานประกอบการ ทักษะในการทำงาน ของนักศึกษาเมื่อออกฝึกสหกิจศึกษา ประกอบไปด้วยหลายทักษะ เช่น ทักษะในด้านภาษา ทักษะในด้านความรับผิดชอบ ทักษะในด้านระเบียบวินัย ทักษะในด้านการปรับตัว ทักษะในการแก้ไข ปัญหา ซึ่งแต่ละทักษะเป็นสิ่งที่วัดคุณภาพของนักศึกษา และนักศึกษามีทักษะในการทำงานเมื่อออกฝึกสหกิจศึกษาค่อนข้างดีเกือบทุกทักษะ มีบางทักษะที่นักศึกษามีปัญหา เช่น ทักษะในด้านภาษา ซึ่งนักศึกษามีระดับการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษยังไม่ดีพอ ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงานบางครั้ง แก้ไขปัญหาโดยการให้ทำทางประกอบ หรือใช้ภาษาเขียนประกอบ ของ วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด (Khaosaard, 2018: 206) ซึ่งควรมีองค์ประกอบหลัก 3 กลุ่ม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ กลุ่มความรู้ และทักษะ ความพร้อมในการปฏิบัติงาน กลุ่มคุณลักษณะ และกลุ่มความรู้และทักษะวิชาชีพ ของนิรัตน์ แยมโหษฐ์ และวีระพงษ์ พลนิกรกิจ (Yamaot and Polnigongit, 2019: 108)

2) การสร้างและอบรมหลักสูตรฝึกอบบรมทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์

การออกแบบหลักสูตรฝึกอบบรมต้นแบบมุ่งวางแนวทางการยึดหมวดสาระที่ต้องมีเป็นหลัก 3 หมวด คือ หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิต หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาสุขภาวะ และบุคลิกภาพ และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร โดยแต่ละหมวดสามารถออกแบบรายวิชาที่สะท้อนทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างอิสระบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับการประกอบวิชาชีพ เพื่อความยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละรุ่นและช่วงวัย ได้อย่างเหมาะสม (Thompson, Eodice and Tran, 2016; Wehlburg, 2010: 288) โดยหลักสูตรฝึกอบบรมต้นแบบได้ออกแบบมาใช้กับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ซึ่งได้กำหนดรายวิชาในแต่ละหมวดสาระ ดังนี้ หมวดสาระศาสตร์และศิลป์แห่งชีวิตเรื่องของการปฐมพยาบาลฉุกเฉิน และการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน หมวดสาระศาสตร์การพัฒนาสุขภาวะและบุคลิกภาพ เรื่อง บุคลิกภาพในการทำงาน และหมวดสาระภาษากับการสื่อสาร เรื่อง ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงาน ซึ่งได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร 3 ท่าน และได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 30 คน พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้รูปแบบของการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของการสหกิจ ในรูปแบบการจัดหน่วยงานสหกิจศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำ หรือดำเนินการ คือ ด้านโครงสร้างการบริหารหน่วยงานสหกิจศึกษา หน่วย งานสหกิจศึกษาและองค์กรบริหารงานสหกิจศึกษาควรแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ หน่วยงานกลางระดับมหาวิทยาลัย หน่วยงานระดับคณะ

.....
และหน่วยงานระดับภาควิชา ส่วนด้านกลไกในการสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา ต้องจัด หรือดำเนินการ ได้แก่ การจัดประชุมสัมมนา การจัดทำเอกสาร สื่อประชาสัมพันธ์ การจัดทำประกาศ ข้อบังคับและการ จัดทำ คู่มือรองรับการดำเนินสหกิจศึกษา ของนรินทร์ ศรีดอกไม้ ยุทธชัย บันเทิงจิตร์ ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และสันชัย อินทพิชัย (Sridokmai, Bunternghit, Boonyasopon and Inthapichai, 2014: 156) ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์สำหรับสหกิจศึกษา สามารถแบ่งตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการได้รับประสบการณ์ 2) การทบทวนประสบการณ์ 3) การสรุปจากประสบการณ์ 4) การวางแผน ปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป ของปรียาภรณ์ พูลศิริมัทธนาพร และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ (Poonsirimatthanaporn and Thamwipat, 2014: 70) ที่สอดคล้องกับกิจกรรมสำคัญและกระบวนการบริหารจัดการสหกิจศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนหรือการเตรียมตัวก่อนการปฏิบัติงาน (Plan) 2) การปฏิบัติงาน (Do) 3) การติดตามความก้าวหน้าและ การประเมินผล (Check) และ 4) การดำเนินการหลังการปฏิบัติงานสหกิจ ศึกษา (Act) ของสิริฉันท์ สติรกุล เทชพาพงษ์ (Tachaphahapong, 2015: 150) ซึ่งตัวอย่างของพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมฐานสมรรถนะทางด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมในการสหกิจศึกษา โดยใช้รูปแบบ การเรียนรู้แบบร่วมมือและแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการประเมินสมรรถนะทางด้านการใช้ ภาษาไทย ของนักศึกษาหลังการฝึกอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะทาง ด้านการใช้ภาษาไทย เพื่อเตรียมความพร้อม ในการสหกิจศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและแนวคิดการ สอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่า ผลการ ประเมินสมรรถนะ ทางด้านการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาหลังการฝึกอบรมสูง กว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังปรากฏในงานของชนธิ์ ชำนาญกิจ ปริญา ทอสน และวิมลรัตน์ จตุรานนท์ (Chamnankij, Thongsorn and Chaturanon, 2018: 23)

3) การสำรวจทักษะทางสังคม (Soft Skills) ของนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์ จากผู้ประกอบการที่ ใช้นักศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับที่ใช้สอบถามกลุ่มผู้ประกอบการของนักศึกษาปีการศึกษา 2562 ซึ่งมี ประเด็นหลัก ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ และ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีส่วนที่ คล้ายและครอบคลุมประเด็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จากการทดสอบเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละ ด้าน และในภาพรวม ระหว่างปีการศึกษา 2562 และ 2563 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวม และรายด้านมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องด้วยการประเมินจากผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาหลังการฝึก ประสบการณ์เป็นความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มเดิม รวมทั้งผู้ประกอบการเองก็เป็นกลุ่มที่เปลี่ยนแปลง ไปตามการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาในแต่ละปี แต่เป็นเพียงการสมมติและเป็นข้อตกลงเบื้องต้นถึงการเป็น ตัวแทนของละปีการศึกษา รูปแบบการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกันไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญ แต่มีเพียงแนวโน้มของค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และมีงานวิจัยหลากหลายฉบับที่ สรรวจความคิดเห็นของสถานประกอบการ พบว่ามีความต้องการนักศึกษา ที่มีคุณลักษณะด้านทัศนคติและ พฤติกรรม โดยเน้นมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ ด้านทักษะ และ คุณลักษณะด้านความรู้ของ นักศึกษา ต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา มีความรู้ตามสายวิชาชีพ

มีความสามารถในการคิดเชิงระบบการคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบในงาน ตลอดจนมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนแนวทางการพัฒนาบัณฑิต สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพมีความสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องเน้นฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น สถานการณ์จำลอง และการทำโครงงาน สรุปจากงานวิจัยของจิตติมา อัสวพรหมธาดา ปิยฉัตร จันทิwa และสุพิชชา ชีวพฤษ (Asawaphromtada, Jantiwa and Cheewaphruk, 2009: 103) บุญลดา คุณาเวชกิจ (Kunavetchakij, 2016: 50) วรรณภา ลือกิตินันท์ พชนี นนทศักดิ์ และพัทธนัย เสาะแสวง (Luekitinan, Nontasak and Saosaweang, 2015: 116) และ Raelin (2014: 38)

ผลการสัมภาษณ์นักศึกษา 3 คน ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ปีการศึกษา 2563 ได้ผลสะท้อนจากการจัดฝึกอบรมก่อนส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์ ว่ามีความพึงพอใจและได้นำไปใช้จริง จึงแนะนำให้มีการจัดฝึกอบรมโดยเน้นในประเด็นที่สามารถนำไปใช้ในงานได้จริง กับรุ่นต่อ ๆ ไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ระบุว่านักศึกษามีการเตรียมความพร้อมจากโครงการอบรม เรื่องความรู้ ด้านกีฬามารยาท การแต่งกาย การปรับตัวการเตรียมความพร้อมความรู้ในสาขาก่อนออกปฏิบัติงาน และ เมื่อปฏิบัติงานแล้ว นักศึกษาได้รับประสบการณ์ และพัฒนาเพิ่มด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางตัว ความอดทน ความรับผิดชอบ ในสื่อนี้ย ศรีจันทร์นิล (Srichannil, 2014: 145) สำหรับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 จำนวนครั้งของการฝึกอบรมที่ต้องเปลี่ยนสถานที่ฝึกอบรมของบางคนนั้นส่งผลทำให้การศึกษาเรียนรู้การฝึกปฏิบัติไม่มีความต่อเนื่อง แต่จากการศึกษาจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมจำนวนมากครั้งขึ้น ซึ่งจำนวนครั้งที่ผ่านการสหกิจศึกษาต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานไปใช้ ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้ และโอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา ดังปรากฏงานวิจัยของ ศิริพร สว่างอารีรักษ์ และคณะ (Sawangareerak and et al., 2019: 108) และงานวิจัยของอุดม สายะพันธุ์ และรปารี อยู่เย็น (Sayaphan and Yooyen, 2015: 56) ได้กล่าวว่า นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทำให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ภายหลังเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาพบว่า นักศึกษามี พัฒนาการดีขึ้นอย่างมากในหลายด้านได้แก่การมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อ เวลา ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน และการมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ค่อนข้างพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ควรเพิ่มรายวิชาในหมวดสาระอรรถาธิบาย สำหรับนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อเสริมสร้างหรือเติมเต็มทักษะที่นักศึกษาต้องการหลังได้ฝึกประสบการณ์ในแนวทางวิชาชีพที่ตนเรียน
- 2) ควรปรับปรุงรายวิชาอบรมในแต่ละหมวดสาระให้นักศึกษาได้เลือกเรียน เพราะการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาในแต่ละสถานประกอบการมีการเตรียมพร้อมทักษะที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทดลองขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายในหลายสาขาวิชา แล้วนำมาประมวลจุดเด่น จุดด้อย
- 2) ควรศึกษาความเหมาะสมของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาหลังการฝึกประสบการณ์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้อยู่ในโครงการการบูรณาการการศึกษาทั่วไปด้วยสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ของเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ 2563

References

- Agsornpim, P., Sinraksa, D. and Vongkrachang, S. (2019). **Satisfaction of the Establishments for the English Major Prior Student Trainees, Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University**. HJSO Conference 2nd, 5-6 August 2019. (in Thai)
- Argyle, M. (1995). **Social psychology at work: Essays in Honour of Michael Argyle**. New York: Routledge.
- Asawaphromtada, T., Jantiwa, P. and Cheewaphruk, S. (2009). "Study of the Required Competencies of Cooperative Education Students Desired by Entrepreneurs". **The Journal of Industrial Technology** 5(2): 97-107. (in Thai)
- Bandura, A. (1977). **Social Learning Theory**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Chaisean, D., Yongsorn, J. and Ponathong, C. (2017). "The Study of Course The of Teaching Cooperative Education of Rajamangala University of Technology in The Central Region". **ARU Research Journal** 4(3): 55-62. (in Thai)
- Chamnankij, C., Thongsorn, P. and Chaturanon, W. (2018). "A Competency Based Training Curriculum Development of the Thai Usage Prepare Cooperative Education by Cooperative Learning and the Concept of Communicative Language Teaching". **Journal of Kanchanaburi Rajabhat University** 7(1): 23-34. (in Thai)
- Chodpruk, A., Sakulkoo, C., Wongyai, W. and Wattananarong, A. (2011). "A Development of Cooperative Education Management Model, Sripatum University". **APHEIT Journal** 18(2): 47-57. (in Thai)
- Gaivong, S. (2018). "The Importance of Professional Skills of the International Accounting Standard No.3 in the Cooperative Education Program". **Suthiparithat** 32(103): 68-90. (in Thai)

-
- General Education of KBU. (2020). **General Education Curriculum**. [Online]. Retrieved July 22, 2021, from https://ge.kbu.ac.th/?main_page=course&page=courseupdate. (in Thai)
- Goleman, D. (1998). **Working with Emotional Intelligence**. New York: Bantam Books.
- Grassa, V.M. and et al. (2014). “Cooperative Work for Teacher Training”. **WSEAS TRANSACTIONS on ADVANCES in ENGINEERING EDUCATION** 2(5): 69-76.
- Green, N. (2020). **How Important is the Internship?**. [Online] Retrieved July 14, 2021, from <https://ebmt2017.org/การฝึกงานมีความสำคัญ/>. (in Thai)
- IamKhong, N. (2017). “Expectation and Perception of Students in The Cooperative Education by The Establishments and Evaluation in Learning Outcomes of Students in Majors Business Computer Faculty of Management Science of The Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage”. **Veridian E-Journal, Silpakorn University** 10(3): 1802-1816. (in Thai)
- Khaosaard, W. (2018). “The Cooperative Education Effectiveness: A Case Study of Higher Education in Thailand”. **Journal of MCU Social Science Review** 7(3): 206-218. (in Thai)
- Kuenpho, S. and Boonmuenwai, S. (2016). “Factors Impacting Operational Efficiency and Sustainability of the Cooperative Education Programme in Educational Institutions and Workplaces”. **RMUTI Journal Humanities and Social Sciences** 3(1): 39-54. (in Thai)
- Kunavetchakij, B. (2016). “Develop a Model of Cooperative Education, Faculty of Management Sciences, Phibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok”. **Sripatum Chonburi Journal** 12(4): 50-59. (in Thai)
- Luekitinan, W., Nontasak, P. and Saosaweang, P. (2015). “The Impact of Cooperative Education on Period to Get Job and Started Income of New Graduates, Burapha University”. **Suranaree Journal Social Science** 9(2): 105-121. (in Thai)
- Muchimapiro, D. (2010). “General Education for Human Integrity”. **SDRU Graduate Studies Journal** 6(1): 277-286. (in Thai)
- Munintarawong, S. (2018). “Issues Related to Internship Practices among Thammasat University’s Students Majoring in Japanese Language”. **JSN Journal Special Edition** 8(3): 206-218. (in Thai)
- Nababan, T. S. (2014). “The Importance of Understanding the General Education in Strengthening the Higher Education System”. **Munich Personal RePEc Archive**. Paper No. 53910: 776-787.

-
- Nimjit, S., Tungkiatsil, A. and Yooyen, C. (2017). “Enterprise’s Expectations for Students in Cooperation Education Project and Internship Program at Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology”. **Journal of Marketing and Management** 4(1): 47-60. (in Thai)
- Oliva, P. F. and Gordon, W. (2012). **Developing the Curriculum**. 8th ed. Pearson Education, Inc.
- Penratanahiran, R. and Thongkham, K. (2021). “A Survey of Soft Skills Needed in the 21st Century Workplace”. **Rajabhat Rambhai Barni Research Journal** 15(1): 59-69. (in Thai)
- Poonsirimatthanaporn, P. and Thamwipat, K. (2014). “Factor Analysis of Learning Experience on New Media : Case Study of Cooperative Education”. **Journal of Social Science** 3(1): 66-71. (in Thai)
- POWER SME THAI. (2018). **A Small Cog Intern That Drives the Organization More Than You Think**. Retrieved July 14, 2018, from <https://www.powersmethai.com/sme- article /trainee-smes-move/>. (in Thai)
- Pripunna, S. (2015). **Workforce**. [Online]. Retrieved March 31, 2015, from <https://www.ftpi.or.th/2015/2263>. (in Thai)
- Raelin, J. A. (2014). “The Gendered Effect of Cooperative Education, Contextual Support, and Self-Efficacy on Undergraduate Retention”. **Journal of Engineering Education** 103(4): 599-624.
- Saltymakov, M. S. and Frantcuzskaia, E. O. (2015). **Cooperative Learning Approach to Delivering Professional Modules to Bachelor and Master Students: TPU Experience. International Conference for International Education and Cross-cultural Communication. Problems and Solutions (IECC-2015), 09-11 June 2015, Tomsk Polytechnic University, Tomsk, Russia. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 215: 90 – 97.**
- Sawangarrearak, S. and et al. (2019). “The Accounting Students and Graduates’ Expectation, Satisfaction and Needs Assessment for Cooperative Education: Walailak University”. **WMS Journal of Management Walailak University** 8(2): 96-111. (in Thai)
- Sayaphan, U. and Yooyen, R. (2015). “Students’ Perspectives on Benefits of Cooperative Education Project”. **Journal of Rangsit University: Teaching & Learning** 9(2): 56-67. (in Thai)
- Schee, B. A .V. (2011). “Changing General Education Perceptions through Perspectives and the Interdisciplinary First-Year Seminar”. **International Journal of Teaching and Learning in Higher Education** 23(3): 382-387.

-
- Sinthipong, P. and et al. (2016). “An Assessment of General Education Courses: A Case Study of the Language and Communication Cluster Courses”. **Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)** 6(2): 17-30. (in Thai)
- Srichannil, S. (2014). “The Assessment of Ratchaphruek College Co-Operative Education Project in Accounting Major”. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University** 8(1): 145-157. (in Thai)
- Sridokmai, N., Bunternghit, Y., Boonyasopon, T. and Inthapichai, S. (2014). “The Development of the Managing Model of the Co-operative Education Department in Academic Institutes”. **Technical Education Journal : King Mongkut’s University of Technology North Bangkok** 5(2): 156-164. (in Thai)
- Sriphong, P. (2017). **How to Prepare the New Generation for Future Work?**. [Online]. Retrieved March 20, 2017, from <https://www.ftpi.or.th/2017/13294>. (in Thai)
- Tachaphahapong, S . S. (2015). “The Management of Cooperative Education for University: A Case Study of Business Education Division, Faculty of Education, Chulalongkorn University”. **Panyapiwat Journal** 7(2): 146-156. (in Thai)
- Thompson, C. A., Eodice, M. and Tran, P. (2016). “Student Perceptions of General Education Requirements at a Large Public University: No Surprises?”. **The Journal of General Education** 64(4): 278-293.
- Watthanabut, B. (2021). “Factors Affecting that Impact on Soft Skills Development of Thai Youth in 21st Century”. **The Journal of Research and Academics** 4(1): 87-94. (in Thai)
- Wehlburg, C. (2010). “Integrated General Education: A Brief Look Back”. **New Directions for Teaching and Learning** 121: 3-11.
- Yamaot, N. and Polnigongit, W. (2019). “Appropriate Indicators for Evaluating the Competency of Cooperative Education Students in Civil Engineering”. **Technical Education Journal : King Mongkut’s University of Technology North Bangkok** 10(2): 101-109. (in Thai)